

Kulturreservatet Baggensstaket, sammanställning av remissvar

Synpunkter har inkommit från:

Bodén William
Boo Hembygdsförening
Boo Miljö- och naturvänner- Naturskyddsföreningen Nacka
Fortum
Gammeluddshemmet
JM AB
Kulturnämnden
Lantmäterimyndigheten i Nackas
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Nacka Miljövårdsråd
Naturvårdsverket
Sjöfartsverket
Sjögren Agneta och Hans
Skanova
SLL Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
SPF Seniorerna i Boo
Svenska Turistföreningen
Södertörns brandförsvarsförbund
Trafikverket
Törnquist Sara

Efter utgången remisstid:

Kommunstyrelsen
Länsstyrelsen

Positiva till reservatsbildning

Boo Hembygdsförening
Boo Miljö- och naturvänner/ NSF
Kommunstyrelsen
Kulturnämnden

Tillstyrker då området är mycket skyddsvärt.
Ser med glädje att reservatet kommer till stånd.
Tillstyrker förslaget.
Tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen	Positiva till inrättandet
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	Ett kommunalt intresse att området får ett varaktigt skydd tack vare bildandet av kulturresevatet.
Nacka Miljövrådsråd	Ser enbart positivt på det föreslagna kulturresevatet.
SLL Tillväxt- och regionplaneförvaltningen	Förslaget följer RUFs intentioner och Tillväxt- och regionplanenämnden anser att resevatetsbildningen bidrar till att uppfylla de regionala strategierna kring natur-, kultur- och rekreationsfrågor.
SPF Seniorerna i Boo	Utredningen är välgjord och instämmer i konstaterandet att området har stora natur- och kulturvärden. Tillstyrker förslaget.
Svenska Turistföreningen	Stödjer förslaget och ser att skyddet är efterlängtat.

Negativa till resevatetsbildning

JM AB	Emot förslag till bildande av kulturresevat.
--------------	--

Utan synpunkter/ utan erinran

Fortum Värme	Har inget att erinra.
Naturvrådsverket	Välkomnar arbetet för skydd av värdefulla miljöer men avstår från att lämna synpunkter.
Södertörns brandförsvarsförbund	Har inte något att tillägga utöver vad som beskrivs.
Trafikverket	Har inget att invända under förutsättning att farled inte påverkas negativt.

Hantering av ärendet

Törnquist Sara	Nacka kommun har inte informerat allmänheten om samrådet och information har inte skickats ut till grannar eller annonserats på hemsida under pågående samråd.
Gammeluddshemmet	Godkänner inte det avtalsförslag som kommunens översänt gällande fastighetsreglering/ marköverföring. Vill att avtalsförslaget förtydligas så att det framgår vad som händer om resevatet bildas före det att detaljplanen antas.

Kommentar: Samrådet har annonserats i dagspress samt funnits utställt inom kommunen och på hemsidan under rubrik Natur och Parker, vilket stått i annonser. Sakägare och föreningar har även fått förslaget i posten. Vid resevatetsbildande är grannar till området inte sakägare och förslaget har därför inte skickats i post till dessa. Avtal kring fastighetsreglering/ marköverföring hanteras inte i resevatetsprocessen utan i detaljplaneprocessen.

Reservatets utbredning och gränser

Boden William Ägare till Lännersta 1:53. Ställer sig frågande till den reservatsgräns som visas på s 12, 21, 23, 25, samt 27. På sid 12 visas gränsen öster om aktuell fastighet. På övriga kartor visas gränsen söder om aktuell fastighet och innesluter där det privata vattenområdet. Dessutom är gränsen i sydväst indraget över privat tomtmark som gränsar till vattnet. Framgår inte i förslaget att fastigheten gränsar till vattnet då tomtgränsen både i öster och väster endast är nerdragen till promenadstigen. Bifogar nybyggnadskarta med korrekta tomtgränser och förväntar mig att felen rättas till.

Boo Miljö- och naturvänner/ NSF Reservatets yta har minskats sedan förslaget 2010. Oerhört viktigt att hela Ryssberget bevaras intakt med sin fornminnesförklarade skans och inte avstyckas vid Sieverts väg. Ryssberget utgör en helhet i landskapet. Gammeluddens sjukhem har givits större markutrymme för tillbyggnad och en betydande del av parken har utgått ur reservatet. I tjänsteskrivelsens sägs felaktigt att aktuell mark har låga naturvärden och att reservatets syften inte påverkas. Stora karaktärsfulla träd växter på tomten och som naturvärdesinventeringen påtalar ingår inte heller det kärr som gräsmattan övergår i. Anser att träden, gräsytor och kärret bör ingå i reservatet.

JM AB De synpunkter som JM inlämnat till kommunen tidigare gällande förslag till kulturresevat 2010 samt till förslag och utställning till detaljplan för Sydöstra Lännersta 2 samt gatukostnadsutredning för den samma kvarstår. Sammanfattningsvis innebär dessa synpunkter att JM anser att 3 nya fastigheter skulle kunna tillskapas på Lännersta 1:12 och 1:13 enligt bifogad skiss. Resterande del av fastigheterna skulle då kunna planläggas som allmän plats och överlåtas utan ersättning till kommunen. Då detaljplanen i övrigt tillskapar 4 nya fastigheter borde detta kunna möjliggöras. Anser att tre fastigheter utanför strandskyddet kan fungera väl tillsammans med bildande av reservat. Fastigheterna skulle även innebära att gatukostnaderna kan bäras av fler fastigheter.

Nacka Miljövårdsråd Mycket olyckligt att området vid Sieverts väg undantagits i avsikt att bilda villatomter.

Sjögren Agneta och Hans Avvisar förminskningen av reservatet genom avstyckningen uppe på Ryssberget i väster. Önskar att kommunen istället ersätter sjukhemmet för avstående av tomtmark. Märkligt att kommunen i det nya förslaget inte visar de föreslagna byggrätterna som finns på marken som utgått. Nya boendegrupper, påbyggnad av en våning på utbyggnaden, rivning av och nybyggnation på grunden av Sjövillan, en av Lännerstas äldsta hus. Den stora byggexpansionen är inringat av reservatet och är därmed betydelsefull för detta då det kommer att påverkas mycket negativt om planerade byggnationer genomförs. Riktlinjer i kommunens kulturmiljöprogram följs inte. Trafik kommer att ge ökade koldioxidutsläpp. Se även text under rättelser kring strandskyddet.

Törnquist Sara Kommunen har inte påvisat väsentliga skillnader mot tidigare förslag och har inte informerat vad som ligger till grund för att gränsen har flyttats – byggrätter i anslutning till Gammeludden. Detta inskränker väsentligen allmänhetens möjlighet att ta del av det rika kulturvärde som ska främjas i reservatet. Anser att förslaget strider mot Miljöbalken då kommunen väljer att prioritera enskilda intressen

framför allmänna trots att miljöbalken föreskriver skydd mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljö. Om andra intressen än kulturvärden prioriteras ska skäl redovisas vilket inte görs. Tidigare förslag till gräns mottogs väl av alla remissinstanser utom Gammeluddshemmet och politikerna. Att låta enskilda intressen gå före allmänna är orimligt då syftet med reservatet är att skydda och säkerställa områdets värden för kulturhistoria, rekreation och biologisk mångfald. Vill även påtala vikten av att "Sjöstugan" med stengrund restaureras antikvariskt och inte rivs/ påbyggs.

Kommentar: Gräns mot Lännersta 1:53 justeras i enlighet med äldre kartmaterial. Det äldre kartmaterialet har vid fördjupad utredning visat sig vara gällande över det digitala, som användes vid framtagande av förslaget.

De förändringar som införts i förslaget efter 2010 innebär att ett område i nordväst samt ett område norr om Gammeluddshemmet utgår ur reservatet. Kommunen har beslutat att reservatsbildningen ska anpassas till förslag till ny detaljplan för Lännersta 2, område W. I denna detaljplan har kommunen prövat vilken som är den lämpligaste användningen av marken. Reservatsförslaget har anpassats till det kommunen kommit fram till i utredningarna inför denna detaljplan.

Naturvärdeinventeringen som ingår i förslag till reservat visar att området i nordväst har naturvärden medan området norr om Gammeluddshemmet har låga naturvärden. Det område som JM enligt sitt yttrande önskar undanta från reservatsbildning har till övervägande del höga naturvärden och kommunen har kommit fram till att detta därför ska bevaras som naturmark och ingå i reservatet.

I ett förslag till reservat visas endast planerat nyttjande för mark inom reservatet. För information om nyttjande av mark utom reservatet hänvisas i detta fall till handlingar som finns framtagna för den nya detaljplanen.

Rättelser och förtydliganden

Boo Miljö- och naturvänner/ NSF Kartorna har felaktigt angiven skala. Den valda gröna färgen för vass på sid 37 sammanfaller med övriga gröna nyanser. Naturvärdeskartan på sid 21 är mycket svårläst med otydliga naturvärdesklasser och oläsbara markeringar för värdeträd.

Kulturnämnden Det bör i förslaget framgå att man har för avsikt att utveckla kulturella ekosystemtjänster. Under stycket Förutsättningar för bevarande och utveckling så bör det framgå att prioritering av framtagande av information om och tillgängliggörande av områdets intressanta kulturhistoria kan möjliggöra en ökad attraktionskraft på området som utflyktsmål för medborgare och besökare.

Lantmäterimyndigheten Sammanblandning verkar ha skett med fastighetsbeteckningarna Lännersta 1:10 samt 10:1.

Länsstyrelsen Undantag från reservatsföreskrifterna bör samlas under egen rubrik D, lämpligen efter C-föreskrifter och gälla för såväl A samt C-föreskrifter. Vid hänvisning till lagar eller förordningar så bör dessa skrivas ut i sin helhet vid hänvisning. Länsstyrelsen ger inte tillstånd till skydd av fornlämningar utan för villkorade arbetsföretag. Önskar förtydligande av begreppen "öppnare landskapskaraktär"

samt ”orörda partier”. Anser att skyddsformen kulturresevat bör användas för områden med kulturhistoriskt värdefulla företeelser kopplade till behov av skötsel – kulturhistoriskt intressanta och medvetet utformade anläggningar - eller hävdgynnad flora och fauna vars värden kräver aktiv skötsel för att bestå. Administrativa data bör kompletteras med uppgifter om vilka fastigheter som ingår till del och kompletteras med lägeshänvisning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden Områdets fornlämningar bör tydligare redovisas i handlingarna. Samrådshandlingen redovisar tre fornlämningsplatser med beteckningar. I fornlämningsregistret finns ytterligare två, Boo 83 samt Boo 118. Dessa inklusive skyddsområden bör införas i handlingarna. Samrådshandlingarna bör även beskriva reservatets eventuella effekter på omgivningen, tex påverkan på recipienten och miljökvalitetsnormen i den aktuella vattenförekomsten, ev ökad trafik i området med risk för märkbar påverkan på luftkvalitet eller buller i närområdet samt ev historiska markföroreningar i form av tex blykulor på slagfälten.

Sjögren Agneta och Hans S 25 visar strandskyddsgräns 150 m trots att länsstyrelsen 2014 upphävde del av strandskyddet på ängen nära Stäketsund där en lång byggnad planeras. Lst förklarade också 2014 vattenleden som riksintresse vilket på ett sätt ger ett strandskydd, då lagstiftningen säger att ”riksintresset alltid väger tyngst när det gäller områden som är skyddsvärda på grund av sina speciella natur- och kulturvärden”. Lst avslog också expansion av sjukhemmet västerut.

Kommentar: Skalstocken justeras på kartorna och karta på sid 21 samt sid 37 förtydligas. Förslaget kompletteras med text om kulturella ekosystemtjänster och text om värdet av information på platsen.

Justering av felaktighet gällande fastighet 1:10 samt 10:1 görs.

Undantag från föreskrifter har samlats i eget stycke före A-föreskrifter då det är från dessa som undantagen finns. Kommunen anser inte att C-föreskrifterna bör ha undantag. Namn på lagar förtydligas. Text om skydd av fornlämningar förtydligas.

Text ”öppnare landskapskaraktär” samt ”orörda partier” förtydligas. Kommunen anser att området har ett betydande inslag av kulturhistoriskt intressanta och medvetet utformade anläggningar och att det därför bör ges ett skydd i form av kulturresevat. Området skiljer sig därmed markant från kommunens övriga naturresevat.

I förslaget visas registrerade fornlämningar. Utöver dessa finns antikvariska bevakningsobjekt- slagfält efter slaget vid Stäket 1719. Kartan och texter kompletteras med information om bevakningsobjekten samt Boo 118. Föreskrifter och skötselplan redovisar hur resevatet påverkar mark utanför resevatsgräns under stycket ekosystemtjänster och landskapskvaliteter med lämplig detaljeringsgrad för produkten ifråga.

Arkeologiska undersökningar visar på förekomst av blykulor på de historiska slagfälten. Kulorna finns på ett djup av 0,1-0,25 m djup. Bly oxiderar dock på ytan och eftersom blykulorna är från 1700-talet kan man förvänta sig att ytan har oxiderat och att läckaget av bly därför är minimalt.

Strandskyddet i kartmaterialet är riktigt såsom det nu är gällande. Då detaljplan W vinner laga kraft kan det komma att ändras.

Reservatets föreskrifter

Länsstyrelsen

Generellt undantag för anläggande av bryggor bör inte finnas inom område B. Bryggor bör åtminstone vara tillståndspliktiga. Undantag från skyddsregler kring vegetation mm bör göras även för att tillgängliggöra fornlämningar. A12 kan utgå då den innefattas i A1. A3 bör kompletteras med husbil. A4 bör omformuleras då den är oklar. A7 kan tolkas som om det är tillåtet att ta bort död ved från andra träd än grova mm. Bör omformuleras och sättas som C-föreskrift. A10 samt A15 bör inte hänvisa till skötselplanen utan omformuleras och förtydligas. A14 anger permanent topografi. Bör omformuleras. B-föreskrifterna bör förtydligas med alla intrång och anläggningar som beskrivs i skötselplanen. Planerade undersökningar och inventeringar som planeras bör anges under B-föreskrifter. C2 C3 C7 regleras i annan lagstiftning och bör därför utgå. C5 är oklar vad gäller anlagda stigar. C8 bör kompletteras med husbil. Motivering till C9 saknas. C-föreskrifter bör kompletteras mot förbud mot återverkan på jord, berg och sten.

Kommunstyrelsen

Anser att det i framtiden kan uppstå behov av ytterligare åtgärder som är till gagn för reservatets syfte men som inte listade som tillåtna i föreskrifterna. Föreskrifterna bör därför göras så generella och tillåtande som möjligt. Villkor som begränsar människors möjlighet att nyttja området eller hindrar anläggningar som gagnar syftet från att genomföras bör tas bort. Det bör inte vara omöjligt att ha belysning i området eller att lägga till med båt.

Kulturnämnden

Anser att föreskrifterna bör undanta åtgärder med syfte att tillgängliggöra kulturhistoriska intressen på mark i reservatet på samma sätt som andra undantag listas.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Den gemensamma anläggningen som bildas i områdets södra del samt kajanläggningen sydväst om Gammeluddshemmet bör undantas från skyddsföreskrifterna för att kunna användas på det sätt som ämnats i detaljplanen.

Sjöfartsverket

I förslaget framgår att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för åtgärder för att säkerställa farledens drift såsom tillsyn, felavhjälpning, och eventuell röjning av växtlighet. Även framtida underhållsmuddring eller specifika punktinsatser för att säkerställa tillräckligt djup bör tydligt undantas från föreskrifterna.

Kommentar: Undantag från förbud mot anläggande av bryggor inom område B kompletteras med tillståndsplikt. Vissa fornlämningar ligger inne i skog och kommunen ser därför att ett generellt tillstånd för att tillgängliggöra dessa kan ge alltför drastisk påverkan på områdets naturvärden. I skötselplanen anges dock under skötselområde fornlämningar att dessa ska skyddas mot skador som rötter kan orsaka. I reservatet i övrigt måste välvägda bedömningar kring natur och kultur göras i varje enskilt fall av reservatsförvaltaren. Föreskrift A12 tas bort. A3 samt C8 kompletteras med husbil. A4 bör vara öppet hållen då det exakta sakinnehåller förändras över tid, kompletteras dock med text om hög volym. A7 förtydligas. Bör dock inte flyttas till C då det är regel gällande markägare/ sakägare. Förbud mot skada mot död ved finns redan i C1. Kommunen ser att hänvisning till skötselplanen är det bästa sättet att formulera A10 och A15 då föreskrifterna annars skulle bli alltför

omfångsrika. A14 omformuleras. Kommunen ser inte att B-föreskrifterna kan redogöra för samtliga åtgärder som planeras, utan hänvisning till skötselplanen bör kvarstå. C2 C3 samt C7 är förtydliganden som kommunen ser är av värde inför allmänheten. Generellt kopplingstvång för hundar -C3- finns inte i annan lagstiftning. C5 gäller inte stigar utan vägar och gångvägar. Texten kompletteras med hänvisning till skötselplanens kartmaterial. Kommunen ser inte att C9 behöver motiveras då andra föreskrifter inte har särskild motivering. C-föreskrifterna kompletteras med förbud mot åverkan på jord, berg och sten. Förbud mot belysning och mot att lägga till med båt tas bort. Framtida eventuella behov av anläggningar som gynnar reservatet bör då behandlas som ev. dispensärenden. Generellt tillstånd för framtida anläggningar är olämpligt att införa då det inte går att förutse vad detta kan vara eller dess omfattning och påverkan på reservatets värden.

Åtgärder inom bryggområden ska utföras utan sprängningar, schaktarbeten mm och ska utföras enligt reservatets föreskrifter. Föreskrifterna förtydligas med att muddring och grävning av farled får utföras.

Reservatets syfte, målformulering, beskrivningar, uppbyggnad

Kulturnämnden

Syftet bör preciseras så att dess inneboende prioriteringar mellan natur- respektive kulturvärden tydliggörs. Syftet är i viss mån motstridigt och det bör klargöras på vilka sätt de olika bevarande och utvecklande syftena kan eller bör prioriteras. Under kulturhistoriska lämningar med pedagogiska möjligheter under skäl för beslut bör möjliga synergier eller korskopplingar mellan reservatet och verksamheten vid museet Hamn anges. Vidare bör möjligheterna att båtledes ta sig mellan kommunens attraktioner lyftas fram som prioriterat för att skapa mervärde.

Länsstyrelsen

Administrativa uppgifter bör placeras före syfte. Syftet bör kompletteras med åtgärder som kan bli aktuella för att uppnå syftet.

Kommentar: Platsen uppvisar såväl stora kultur- som naturvärden. Att generellt precisera att ett av dessa värden ska prioriteras över det andra är inte lämpligt. I varje enskilt fall krävs en specifik bedömning av reservatsförvaltaren av hur dessa kan vägas samman på bästa sätt. I skötselplanen anges dock under skötselområde fornlämningar att dessa ska skyddas mot skador som rötter kan orsaka.

Administrativa uppgifter flyttas fram före syftet och kompletteras med del av fastighet samt lägesbeskrivning. Kommunen ser att beskrivningar av åtgärder för att syftet ska uppnås finns i skötselplanen och ser en risk med kort sammanfattning av dessa under syfte. Planerade åtgärder kommer då inte att lyftas fram på likvärdigt sätt. Texten kompletteras med info om synergier med museet Hamn. Föreskrifter och skötselplan belyser endast mark inom reservatet men då ett flertal områden för bryggor säkras så kommer reservatet inte att hindra utbyggnad av båttrafik.

Skötselplanen, naturvärden, rekreation och friluftsliv

Boo Hembygdsförening

Förutsätter att kommunen säkerställer Tessins dy vattennivåhuggningar från 1704 skyddas. Bifogar beskrivning över de samma.

Boo Miljö- och naturvänner/ NSF Kommunen har valt att föreslå skyddsformen kulturresevat. Men området innehåller också stora naturvärden, sammanfattade i naturvärdesinventeringen. Tydliga konflikter finns mellan dessa olika intressen. Områdets bergknallar är idag be vuxna med tallar 200-250 år gamla. I förslaget framhålls en strävan att bevara naturvärden, samtidigt som man av pedagogiska skäl vill göra trädgallringar för att frilägga skansar och skapa siktlinjer. Skötselplanen har modifierats något sedan 2010 men fortfarande talas om ett pedagogiskt historielandskap. Motsätter sig förslaget med uthuggning av siktlinjer och skansområden. Kommunen bör följa den bedömning som gjordes i naturvärdesinventeringen dvs att lämnas utan åtgärd eller med mycket begränsade åtgärder. I parkområdet finns invasiva arter som kirsål och parksallad som brett ut sig och tagit över de oklippta parkytorna och trängt undan andra vilda arter. Det är av stor vikt att dessa invasiva arters utbredning begränsas.

Nacka Miljövårdsråd Skötselplanen bör av kulturskäl inte få inskränka på vegetation och värdefulla biotoper. Siktlinjer kan behövas friläggas, men med viss måtta. Inte bara flerhundraåriga träd bör sparas utan också ett varsamt bibehållande av mindre träd. Grillning i medhavd grill bör inte tillåtas. Utmärkt att terrängcykling inte är tillåten. Naturgrus bör användas på gång- och cykelvägar. Gångstigar bör undantas från cykling. Bra cykelparkering bör anordnas. Anslagstavlor bör stå emot väder och vind i många år, texten stor och lättläst även för äldre.

SPF Seniorerna i Boo Viktigt att gångstigen mellan Gammeluddshemmet och Lännersta Gård blir kvar för allmänheten och att den underhålls.

Kommentar: Förslaget kompletteras med text om vattennivåhuggningar.

Platsen uppvisar såväl stora kultur- som naturvärden. Att generellt precisera att ett av dessa värden ska prioriteras över det andra är inte lämpligt. I varje enskilt fall krävs en specifik bedömning av reservatsförvaltaren av hur dessa kan vägas samman på bästa sätt. I skötselplanen anges dock under skötselområde fornlämningar att dessa ska skyddas mot skador som rötter kan orsaka.

Förslaget kompletteras med text om att invasiva arter ska hållas tillbaka.

Kommunen anser inte att grillning i medhavd grill är skadligt för reservatet utan att detta har ett rekreativt värde och därför ska vara tillåtet.

Kartan på sid 39 förtydligas med att det är tillåtet att cykla på gångvägar och förslaget kompletteras med att stigar och gångvägar får märkas upp.

Kommunen kommer inte att använda naturgrus vid anläggande då detta är en ändlig naturresurs. Möjligen kan naturgrus komma att användas där det finns synnerliga kulturskäl av park- och trädgårdshistorisk karaktär. Cykelparkering får anläggas inom område A där det är tillåtet att anlägga park-, mark- och rekreationsanläggningar. Detta förtydligas.

Informationstavlor kommer att tas fram enligt mallar från Naturvårdsverket. Gångvägar inom reservatet säkerställs genom reservatsbildning, dock kan gångstråk utanför reservatet inte behandlas i reservatsbildningen.

Kommunikation och teknisk försörjning

Skanova Skanova har markförlagda teleanläggningar, luftledningarna förlagda på stolpar samt sjökablar inom aktuellt område. Karta bifogas. Önskar behålla befintliga ledningar samt förutsätter att Skanova kan driva och underhålla anläggningarna så rationellt och kostnadseffektivt som möjligt. Detta inbegriper rätten att använda motorfordon och motorredskap när så erfordras. Om Skanova tvingas vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommentar: Föreskrifterna kompletteras med text om att befintliga ledningar får underhållas och markförläggas och att arbetsföretag får genomföras efter samråd med reservatsförvaltare.

Övrigt

Svenska Turistföreningen Vill passa på att uttrycka stor oro inför vad som händer vid Ryssvikens och Svindersvikens kvarvarande branter och skogsmark.